

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0540278 Alvared

EU:s medlemsländer bygger upp ett sk. "ekologiskt nätverk" av naturområden som kallas Natura 2000. Livsmiljöerna för vilda djur och växter krymper i snabb takt och många arter hotas av utrotning. Länderna i EU samarbetar därför för att försöka bevara det europeiska växt- och djurlivet. Arbetet grundas på två EU-direktiv, fågeldirektivet och art- och habitatdirektivet.

Natura 2000-områden i Västra Götalands län

I Västra Götalands län finns 406 av regeringen beslutade Natura 2000-områden (t.o.m. år 2004) som sammanlagt har en yta av cirka 240 900 hektar. Avsikten med områdena är att bevara speciella, i EU direktiven bestämda naturtyper och arter. I länet förekommer 54 av dessa naturtyper och 95 djur- och växtarter. Arbetet med att utse områden har pågått sedan EU-inträdet 1995. Naturtyperna kan sammanfattas i följande kategorier och täcker cirka hälften av den totala ytan.

- Berg / hållmark, 3 800 ha
- Odlingssmark / hed, 3 506 ha
- Lövskog, 5 248 ha
- Barrskog, 8 475 ha
- Våtmark / hed, 14 218 ha
- Sötvatten, 21 567 ha
- Sötvatten, Vättern, 60 000 ha
- Hav / kust, 25 304 ha

Bevarandeplanen

Till varje Natura 2000-område ska det finnas en bevarandeplan. Den ger en beskrivning av området och dess naturvärden, vad som kan skada eller påverka naturvärdena samt vad som krävs för att de ska finnas kvar. Planen ska också underlätta vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Bevarandeplaner utarbetas och fastställs av Länsstyrelsen som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Planen kan dock revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar ändras; den sägs vara ett "*levande dokument*". Det är därför aldrig för sent att bidra med kunskap och synpunkter, kontakta gärna Länsstyrelsen. När bevarandeplanen ändras medför det att den måste fastställas på nytt. Markägare och andra berörda ges då nytt tillfälle att lämna synpunkter om ändringarna är av betydelse.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada Natura 2000-områdenas värden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området (regleras av miljöbalken). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som kan påverka naturvärdena i ett område bör man samråda med länsstyrelsen innan man påbörjar en åtgärd. Om det rör sig om en skogsbruksåtgärd ska istället samråd hållas med skogsvårdsstyrelsen innan en åtgärd påbörjas.

Mer information

Länsstyrelsen - www.o.lst.se - Telefon 031-60 50 00 vx. - E-post: natura2000@o.lst.se

Skogsvårdsstyrelsen - www.svo.se - Telefon 033-17 73 30 vx. - E-post: svs@svsvg.svo.se

Naturvårdsverket - www.naturvardsverket.se

Om lagstiftningen som Natura 2000 bygger på

Ett Natura 2000-områdes juridiska status bestäms av flera paragrafer i miljöbalken. Förutom bestämmelser om områdesskydd och tillståndsprövning enligt 7 kap. miljöbalken är Natura 2000-områden även riksintresseområden enligt 4 kap. 1 och 8 §§ i miljöbalken, vilket innebär att Natura 2000-bestämmelserna får en tydlig koppling till en rad andra lagar som rör markanvändning. Bestämmelser som rör miljökonsekvensbeskrivningar (MKB), tillsyn och ersättningsfrågor m.m. i Natura 2000-områden finns även i miljöbalkens kapitel 6:1 och 7, 11:9, 17:3, 19:2, 21:7, 29:4 och 31:4 och 5 kap. MB samt i förordningen om områdesskydd (1998:1252).

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Benny Lönn

BEVARANDEPLAN Diarienummer:
Fastställd 511-11384-2004
2005-08-15

Enligt sändlista

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0540278 Alvared

Kommun: Falköping Områdets totala areal: 0,6 ha

Områdestyp: pSCI Biogeografisk region: Boreal

Naturtyper och arter som måste bevaras i området:

6210 - Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen

6510 - Slätterängar i låglandet

Bevarandesyfte

Syftet med Natura 2000-området är att de naturtyper och arter som finns i området (se förteckningen) ska bevaras långsiktigt. Varje naturtyp och art ska bidra till att upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus inom sin biogeografiska region. Det här området utgör därför en viktig del i det ekologiska nätverk av områden som Natura 2000 bygger på.

Det främsta bevarandesyftet är att bevara och utveckla de örtrika torrängarna med sina i Sverige mycket ovanliga torrängsarter såsom drakblomma och smalbladig lungört.

Regeringen fattade beslut om att föreslå området till Natura 2000-nätverket i juni 2006.

Beskrivning av området

Området utgörs av 5 delområden. Dessa ligger i mellanbygd i lätt kuperat landskap med kullar och åkerholmar vid Ätran. Delområdena ligger på kullar och åkeruddar. Delområdena har ett allt ifrån helt ljusöppet trädskikt till helt slutet sådant. På ett delområde finns mycket tall. Buskskiktet är på vissa delområden tämligen slutet av bl a hassel, ask, druvfläder och hallon. Fältskiktet är allt från upplöst till fin örtrik torräng. Vissa partier är hundäxingäng och bergöräng. På samtliga delområden finns antingen drakblomma eller smalbladig lungört eller båda arterna. År 1998 fanns på fyra av delområdena 349 plantor drakblomma och 7 plantor smalbladig lungört. År 2003 fanns på det femte delområdet 5 plantor drakblomma. På ena delområdet växte år 1998 315 plantor drakblomma, som därmed är en av länets rikaste lokaler för drakblomma. I länet finns totalt cirka 3000 plantor drakblomma och 15000 plantor smalbladig lungört. Av andra arter kan nämnas ängshavre, backsmultron, brudbröd, gullviva, trollsmultron, smörboll, flentimotej, backsippa, liljekonvalj, blåbär och blodnäva. Vissa delområden eller delar därav är ohävdade, vissa delar slås medan andra betas de år omgivande

vallar efterbetas. I en del delområden finns lägre stenmurar samt block i dagen. I en del delområden finns stenuplag.

Inom området, men ej som en del av natura-2000-området, finns ytterligare kullar och åkerholmar som också borde skötas för att därigenom vara potentiella spridningsområden för den värdefulla torrängsfloran.

Bevarandemål

Bevara och utveckla den örtrika torrängen med möjlighet för drakblomma och smalbladig lungört att expandera.

Exempel på uppföljningsbara bevarandemål beskrivs under respektive naturtyp och art. Vilka av dessa mål som kommer att användas i området bestäms när kompletterande inventeringar genomförts. Då kommer även koder som x, y och liknande att ersättas med siffror och arter.

Markägarförhållanden

Privat.

Vad kan påverka negativt

De i Sverige små populationerna av drakblomma och smalbladig lungört är ett hot i sig. Litenheten kan resultera i degenerationseffekter och utdöende.

Hot mot både kalkgräsmarker och slåtterängar i låglandet samt dess torrängsarter är ohävd, felaktig hävd, igenväxning, gödsling, kvävenedfall, kemiska gifter, upplag, schaktning, bortodling, trädplantering, isolering/fragmentering mm. Ytterligare hot är expansion av berggror.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Inget förordnande om skydd utöver Natura 2000 finns. Drakblomma och smalbladig lungört är fridlysta. I nuläget behövs inget ytterligare skyddsförordnande.

Viktigt är att löpande skötselavtal, som följs upp årligen, finns för området eller dess objekt, exempelvis passande miljöstöd eller vårdavtal.

Skötsel: Lämplig skötsel är slåtter alternativt slåtter med efterbete alternativt bete med sent betespåsläpp. Vid behov stängslas lämpligen ostängslade objekt. Røjning och etappvis gallring genomförs lämpligen i flera av delområdena. Upplag av skrotsten bör tas bort. Drakblommedelområden slås sent med start 1 augusti. Vid bete kan betet påbörjas i mitten på juli. Smalbladig lungörtdelområden slås med start i mitten på juli. Vid bete kan betet påbörjas i början på juli.

Bevarandestatus

Se naturtyperna kalkgräsmarker nedanför trädgränsen och slåtterängar i låglandet.

Uppföljning av naturtyper och arter

De i bevarandeplanen angivna målen ska följas upp.

Bevarandemålen följs upp med olika tidsintervall beroende på vilken naturtyp eller art som berörs. Naturtyper som inte kräver skötsel följs upp stickprovsvis med glesa tidsintervall liksom arter som till exempel förekommer på många lokaler eller som inte är hotade i så hög grad. Områden som vid basinventeringen inte konstateras ha gynnsam bevarandestatus följs upp regelbundet tills gynnsam bevarandestatus uppnåtts. Samtliga områden ska följas upp om de innehåller arter och naturtyper som är sällsynta, särskilt viktiga för biologisk mångfald eller kräver regelbunden skötsel.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Skaraborgs län. 1994: Ängs- och hagmarker i Falköpings kommun.
Länsstyrelsen i Skaraborg, rapport -94/19.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. 1999: Miljöövervakning av örtrika torrängar i Skaraborg 1998. Länsstyrelsen i Västra Götaland, rapport 1999:3.

Naturtyper, djur- och växtarter som speciellt måste bevaras i området

6210 Kalkgräsmarker (*viktiga orkidélokaler) nedanför trädgränsen

Beskrivning: Generellt är kalkgräsmarker nedanför trädgränsen torra till friska, betespräglade kalkrika gräsmarker ofta med ett mycket stort inslag av örter. Här ingår olika faser av ängshavresamhällen. Miljöerna är i regel mycket artrika. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler.

Kalkgräsmarker nedanför trädgränsen är känsliga för dåliga ljusförhållanden, förändrad konkurrens mellan arter och hög näringsstatus i marken samt mekanisk påverkan.

Bevarandemål: Areal
-Arealen kalkgräsmarker nedanför trädgränsen ska vara minst x (0,2) hektar eller öka.

Struktur och funktion
-Minst 95 % av arealen ska vara väl hävdad varje år vid vegetationsperiodens slut (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så hård att ingen skadlig ansamling av förna skett. Mer specifikt kan "väl hävdad" förklaras med att vegetationshöjden i genomsnitt är ca 3 cm på torra-friska marker, ca 5 cm på fuktiga marker och ca 7 cm på våta marker).
-Negativa indikatorarter ska inte förekomma med mer än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkäx, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd).
-Bergrör skall inte förekomma med mer än 1 % täckning eller frekvens.
-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i ett välhävdad landskap ska vara högst x (5) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter
-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x (3) av de typiska kärlväxterarterna a,b, c (ängshavre, backsmultron, brudbröd,, blodnäva, drakblomma) etc ska förekomma i minst y (10) % av provytorna.

Negativ påverkan: Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Vad kan påverka negativt.

Bevarandeåtgärder: Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandestatus: Området med framförallt sitt individuella drakblommedelområde bidrar bra till den biogeografiska bevarandestatusen för kalkgräsmarker nedanför trädgränsen. Dock finns här potential för att höja bevarandestatusen genom att starta upp hävd på ohävdade delar samt starta upp hävd på närliggande objekt som inte är en del av natura-2000-området.

Uppföljning: Se tillsvi vidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.

6510 Slätterängar i låglandet

Beskrivning: Generellt är slätterängar i låglandet artrika, torra-fuktiga slätterängar som inte gödslats och där traditionellt ängsbruk bedrivs. Typen är i allmänhet helt öppen men enstaka träd och buskar kan förekomma upp till max 25 % krontäckning. Ängar av denna typ är belägna nedanför fjällkedjan eller andra bergsområden. Fuktigare stråk kan ingå.

Slätterängar i låglandet är känsliga för dåliga ljusförhållanden, förändrad konkurrens mellan arter och hög näringsstatus i marken samt mekanisk påverkan.

Bevarandemål: Areal
-Arealen slätterängar i låglandet ska vara minst x (0,4) hektar.

Struktur och funktion

-Vid vegetationsperiodens slut ska minst 95 % av arealen vara välhävdad med slätter (med "väl hävdad" menas som regel att hävden varit så hård att ingen skadlig ansamling av förna skett. Mer specifikt kan "väl hävdad" förklaras med att vegetationshöjden i genomsnitt är ca 3 cm på torra-friska marker, ca 5 cm på fuktiga marker och ca 7 cm på våta marker).

-Negativa indikatorarter ska förekomma med mindre än 5 % täckning eller frekvens (negativa indikatorarter är hundkex, brännässla, åkertistel, krusskräppa, örnbräken, samt blommande exemplar av grenrör, hundäxing och hässlebrodd).

-Bergrör skall förekomma med mindre än 1 % täckning eller frekvens.

-Krontäckning av träd och buskar som vuxit upp i välhävdade landskap ska vara mellan x (1) och y (5) %. Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma (det vill säga träd och buskar som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag).

Typiska arter

-Förekomsten av typiska kärlväxter ska bibehållas eller öka. Minst x (3) stycken av de typiska kärlväxterarterna a, b, c (ängshavre, backsmultron, brudbröd,, blodnäva, drakblomma) etc. ska förekomma i minst y (10) % av provytorna.

-Förekomsten av typiska fjärilsarter ska bibehållas eller öka. Minst x stycken av de typiska fjärilsarterna a, b, c etc. ska förekomma i minst y % av transekterna.

Negativ påverkan: Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Vad kan påverka negativt.

Bevarandeåtgärder: Se den allmänna beskrivningen under rubriken: Bevarandeåtgärder.

Bevarandestatus: Området med framförallt sitt individrika drakblommedelområde bidrar bra till den biogeografiska bevarandestatusen för slätterängar i låglandet. Dock finns här potential för att höja bevarandestatusen genom att starta upp hävd på ohävdade delar samt starta upp hävd på närliggande objekt som inte är en del av natura-2000-området.

Uppföljning: Se tillsvidare den allmänna beskrivningen under rubriken: Uppföljning av naturtyper och arter. Uppföljningsmetoder mm. kommer att beskrivas senare.
